

IDÉ POLITIK

KD HAR VEDTAGET VÆRDIGRUNDLAG

Dybe rødder
og værdier
for fremtiden

- 3** LEDER
- 4** KRISTENDEMOKRATERNE FESTEDE
- 8** INGEN ER FULDKOMMEN
- 10** ÅRETS FOLKEMØDE PÅ BORNHOLM

VÆRDIGRUNDLAGET SOM TA'-UD MIDTERSIDER

- 11** ÉN UD AF 24 I VARDE KOMMUNE
- 12** KD'S RYGRAD SIGER FARVEL
- 14** USNOBBEDE POLITIKERE
- 16** FORMANDSBERETNING 2023
- 19** ÅNDSFRIHED
- 20** HAR KRISTENDEMOKRATI EN FREMTID?

IDÉ POLITIK

Udgives af KristenDemokraterne

ANSVARSHAVENDE REDAKTØR

Henrik Hjortshøj | 08hhjortshoj@kd.dk

KRISTENDEMOKRATERNES LANDSKONTOR

Sorøvej 1, 4291 Ruds Vedby

Tlf. 33 27 78 10 (kl. 10-15)

kd@kd.dk | www.kd.dk

facebook.com/kristendemokraterneDK

Bankkonto 5470-2037886 | MobilePay 26329

LAYOUT OG ILLUSTRATIONER

Freehand v/ Dan Møller, Herning

FORSIDEILLUSTRATION

Dybe rødder og værdier for fremtiden. III.: Dan Møller

KORREKTUR

Landskontoret

TRYK OG DISTRIBUTION

ØkoTryk, Skjern

ISSN 2246-4743

Kære KristenDemokrat

KristenDemokraterne har fået et nyt fundament. Vi har taget et vigtigt skridt fremad. Den 14. oktober 2023, på vores landsmøde i Middelfart, besluttede vi at overgå fra vores Principprogram til et Værdigrundlag – tidligere annonceret som vores værdiprogram. Dette betyder ikke blot en ny begyndelse, men også en betydningsfuld mulighed for at blive en politisk stemme på nationalt niveau med et udsyn mod Europa.

Dette skifte markerer begyndelsen på en epoke, hvor vi, som kristendemokrater kan kæmpe for vores kristne kerneværdier og rummelighed som aldrig før. Vores Værdigrundlag, som er inde i denne udgave af Ide Politik, vil tjene som vores værdikompass, altid rettet mod en bedre fremtid, baseret på næstekærlighed, ansvar og frihed. Med dette fundament kan vi nu positionere os som den borgerlige stemme midt i dansk politik med værdierne og troværdigheden i orden.

I samme ånd er jeg stolt over at kunne meddele, at Jørgen Bjerregaard er vores nye politisk næstformand, da jeg har valgt at træde tilbage, som politisk næstformand, da det nu er min families tur til at få opmærksomhed. Jørgen har vist en bemærkelsesværdig dedikation til KD, og jeg har fuld tillid til hans evne til at lede partiet fremad sammen med resten af ledelsen. Han er et uvurderligt aktiv, og jeg vil gerne benytte

"Vores Værdigrundlag ... vil tjene som vores værdikompass, altid rettet mod en bedre fremtid, baseret på næstekærlighed, ansvar og frihed..."

lejligheden til at hylde hans dedikation og engagement for KD's politik og vores dedikation til at være familiernes parti.

Dette er nu tiden, hvor vi, som kristendemokrater, har fundet hinanden og er klar til at begynde det vigtige arbejde med at indsamle vælgererklæringer og forme vores politiske retning. Med kærligheden og åndsfriheden, som nogle af vores pejlemærker, er vi klar til at erobre Christiansborg og sikre endnu flere pladser i byrådene og regionsrådene rundt omkring.

Derfor vil jeg opfordre jer alle til at tage del i denne spændende rejse. Involvér jer aktivt i det daglige arbejde med KD's udvikling – både politisk, organisatorisk og økonomisk. Det er sammen, at vi kan gøre en forskel. Sammen kan vi forme en bedre fremtid ikke kun for KD, men for Danmark og hinanden.

Lad os i fællesskab skrive et nyt kapitel i KristenDemokraternes historie. Lad os sammen kæmpe for vores værdier, for næstekærlighed, ansvar og frihed. Lad os erobre vores plads på Christiansborg og i hjerterne hos vælgere landet over.

Sammen er vi stærke. Lad os gå i gang med dette utrolige arbejde og skabe en lysere fremtid for os alle.

De gladeste hilsner,

Henrik Hjortshøj, Tidligere politisk næstformand

KristenDemokraterne FESTEDE

VIGTIG VÆRDIDEBAT PÅ LANDSMØDET

Man fejrer gerne Grundlovsdag som demokratiets festdag, og de enkelte partier har deres egne festdage, når partiets højeste myndighed samles for at gøre status og sætte mål og lufte visioner for fremtiden. Hos KristenDemokraterne kalder vi det Landsmøde. I år har vi haft ikke mindre end to. To fordi vi er kommet gennem et turbulent år, hvor KristenDemokraterne igen er truet på livet efter et elendigt folketingsvalg og intern splid om partiets rolle i dansk politik. Det store spørgsmål var, om man skulle kaste håndklædet i ringen og nøjes med at markere os lokalt, hvor der var mulighed for det, eller om vi fortsat skal forsøge at præge det danske samfund i det, der gennem flere hundrede år har været vort kulturelle og menneskelige grundlag det kristne livs- og menneskesyn.

FLOT STED

Landsmødet blev holdt meget centralt på kursuscenteret Severin i Middelfart, der i sin tid blev opført af Andelsbevægelsen, for at have et centralt beliggende sted i Danmark, hvor man kunne mødes for at dygtiggøre sig, og man må sige, at rammerne var i orden både ude og inde. Fra hovedindgangen var der udsigt til de to broer, der forbinder Jylland og Fyn, og inde var der perfekte forhold for at gennemføre møder, overnatte og spise.

GENSYN

Inden starten var der mange hyggelige gensyn, og snakke med nye, eftersom de delegerede strømmede til. Efter at have fundet sig til rette, samledes de delegerede i det store auditorium, hvor der først var faneindmarch, før man blev budt velkommen af organisatorisk næstformand Jesper Housgaard, der på kort tid fik klaret de formelle ting med at få valgt dirigenter, stemmetællere og at få vedtaget et landsmøderegulativ.

FORMANDENS BERETNING

Formandens beretning var imødeset med spænding, efter et turbulent år i partiet, og det blev en form for forløsning, hvor Jeppe Hedaa fortalte om sin første tid som formand med interne spændinger, og om hvordan han var blevet modtaget både som ny formand i partiet og af lederne i andre partier.

- Jeg er ikke isoleret, som mange andre ledere, fortalte Jeppe Hedaa, og han fortsatte med at fortælle om sin lederstil, hvor han ønskede at være tjener og formidler for et parti i udvikling og ikke den bannerfører, som man ser i mange andre partier, der domineres af en person og ikke i det grundlag, som partiet er bygget på.

Fanerne bæres ind. Foto: Knud Gaarn-Larsen.

Jeppe Hedaa blev genvalgt som formand. Foto: Knud Gaarn-Larsen.

- Ting bestemmes ovenfra i dag, fastslog Jeppe Hedaa, og den tendens ville han gerne være med til at ændre, så almindelige menneskers stemme også blev hørt, før han gik videre til at fortælle om en lang række politiske emner som aktiv dødshjælp, som statsministeren meget overraskende havde startet en debat om på Folkemødet på Bornholm, om en kommende skolereform, krigen i Ukraine og Israel, før han gik over til at fortælle om de løsningsforslag, vi som KristenDemokrater kunne byde ind med.

- Regeringen siger mange rigtige ting, men vi mangler handling, fastslog Jeppe Hedaa, før han fortalte om KristenDemokraternes bud på en grøn omstilling, som blandt andet er beskrevet i partiets 2030-plan.

VÆRDIGRUNDLAG

Jeppe Hedaa fortalte om de ændringer, han mente, det var nødvendigt at få gennemført, for at partiet igen kan vokse sig stort.

- Vi skal lave alvorligt om i motorrummet, sagde Jeppe Hedaa, og han opregnede en del punkter, som han så som helt grundlæggende vigtige.

- For det første skal vi have værdigrundlaget på plads. Vi skal vide, hvor vi står, og vi skal vide, hvad vi kæmper for, sagde formanden, for uden det kæmper man i blinde og måske i hver sin retning, og her slog han igen fast, at formandens rolle i hans øjne skal være tjeneren i et værdibaseret parti, der skal servicere det kristne bagland, altså fuldstændig en modsætning til det der senere hen er

kommet frem i pressen, blandt andet i en leder i Kristeligt Dagblad, hvor Jeppe Hedaa er citeret for at ville lægge afstand til det kristne bagland, og endelig mente Jeppe Hedaa, at man skulle styrke forbindelserne til andre KristenDemokratiske partier i Europa, hvor EPP, på dansk: Europæisk Folkeparti, en midt-højresøgende KristenDemokratisk gruppe, der dels er den største gruppe i Europaparlamentet og er den gruppe, der har været med til at lægge grundstenene til det europæiske samarbejde.

- Der er meget at hente i de 70 års erfaringer, man har gjort sig i EPP, sagde Jeppe Hedaa, før han sluttede af med at påpege, at man skal sætte lid til håb og ikke frygt, for frygten giver et usikkert grundlag.

Formandens tale blev flere gange afbrudt af applaus og stående ovationer ved afslutningen.

LØRDAG EFTERMIDDAG

Lørdag eftermiddag var der sat tid af til at diskutere og vedtage partiets nye fundament, værdigrundlaget.

På forhånd var et forslag udarbejdet af et udvalg, og godkendt i en række andre udvalg, og sidst godkendt af hovedbestyrelsen. Alligevel var der kommet en del ændringsforslag, som blev sat til debat og afstemning på landsmødet. Man kan undre sig over hvordan man kan vende og tolke ord og vendinger. Det kan virke kedeligt og langhåret, men en utroligt vigtig proces at bruge tid på.

"Det tekniske ... blev taget som en selvfølge, for det virkede..."

Et kig ud over landsmødedeltagerne. Foto: Knud Gaarn-Larsen.

FESTAFTEN

Festaftenen levede til fulde op til sit navn. Maden var helt i top, og som aftenen skred frem viste flere af de delegerede deres talenter med musik og underholdning, mens Stig Grenov boltrede sig som i en fisk i vandet, for at få afsat de sidste lodder, der skulle være med til at sikre partiets økonomiske fremtid, nu da folketinget har smækket kassen i til de partier, der ikke opnåede valg til folketinget og byråd. Det var ikke led i nogen spareøvelse, for de har foræret midlerne til sig selv.

SØNDAG

Tidligere biskop i Roskilde, Peter Fischer-Møller, holdt en andagt over søndagens tekst, og senere fortalte han levende om kirkens rolle og forpligtigelse i den grønne omstilling.

Ikke mindre end fire store skærme i loftet gjorde at alle kunne følge med under forhandlinger, og der blev også sendt video-hilsener til søsterpartier på de store skærme. Det tekniske skal bare virke, ellers er det til stor irritation, men når det så virker, så tager man det nærmest som en selvfølge – og det blev taget som en selvfølge, for det virkede.

DIRIGENTER

Gennem hele landsmødet var der tre dirigenter, der med

Der var også tid til selfies. Foto: Knud Gaarn-Larsen.

"Nu er det op til medlemmer og andre venner af partiet at få samlet de nødvendige 21.000 vælgererklæringer"

fast og venlig hånd på forbilledlig vis ledte forsamlingen gennem landsmødet. Stor ros og tak til dirigenterne.

VALG

Der var kun et forslag til landsformand og hovedkasserer og begge blev genvalgt med stående ovation.

Valg af medlemmer til hovedbestyrelsen skete skriftligt, så det var en længere proces, som dog også blev gennemført på forbilledlig vis.

GODT LANDSMØDE

Jeg må indrømme, at jeg på forhånd var en smule ængstelig for udfaldet af dette års landsmøde. Vi har gennemlevet et år med formandsskifte, Jens Rohdes exit og massiv kritik.

Landsmødet skulle vedtage det fundament, som partiet skal bygge på fremover, og der kunne opstå spændinger mellem øst og vest.

Mine betænkeligheder blev gjort til skamme. Vi står i dag med et stærkere parti. Nu hvor fundamentet ligger fast er næste store udfordring at få fart på indsamlingen af vælger tilladelser, der kan bringe os tilbage på stemmesedlen til næste valg og gøre partiets "talerstol" mere synlig. Jeg husker landsmøder, hvor TV og journalister var ved at falde over hinanden. Denne gang var der en enkelt journalist fra "Frihedsbrevet". Resten af pressen

har fået deres informationer fra telefonsamtaler med formanden. Det er bare ikke godt nok. Nu er det op til medlemmer og andre venner af partiet at få samlet de nødvendige 21.000 vælgererklæringer. På nuværende tidspunkt har vi ikke engang et antal svarende til partiets medlemmer afgive en erklæring. Det må vi snarest få gjort noget ved.

DEN HEMMELIGE GÆST

Søndag klokken 11 stod der i programmet, at der ville komme en hemmelig gæst. Præcis klokken elleve trådte EU-parlamentariker Morten Løkkegaard ind i salen, hvor han blev budt velkommen af formanden og straks fik ordet, og førte deltagerne med på en rejse gennem udviklingen i Europa fra den spæde start med kul- og stålunionen til nutiden med ministerråd, kommissionen og parlamentet.

Morten Løkkegaard fortalte om den brogede skare af politikere fra medlemslandene, der sidder i parlamentet, og selv om nogle direkte modarbejder, så opregnede Løkkegaard en række resultater, som resultatet af samarbejdet i Europa, hvor man har undgået interne krige og oplevet stor økonomisk fremgang, men han understregede også, at man langt fra er i mål. Selv om han sidder i den liberale gruppe, så roste han den KristenDemokratiske gruppe for de tanker og ideer, den gruppe står for. [K](#)

EU-parlamentariker Morten Løkkegaard var Landsmødets hemmelige gæst. Foto: Knud Gaarn-Larsen.

INGEN ER FULDKOMMEN

Ufuldkommenhed er faktisk en bærende værdi i den kristendemokratiske tænkning. Ja, du læste rigtigt. Vi kristendemokrater lægger vægt på, at alle mennesker er fejlbarlige, uperfekte og utilstrækkelige. Det er ikke ligefrem noget, der rimer på tidsåndens dyrkelse af det perfekte og det fuldkomne. Men der er mening med galskaben. Dyrkelsen af det perfekte kan nemlig blive usund og menneskefjendsk. Som kristendemokrater forsvare vi borgernes ret til at være uperfekte. Det gør vi, fordi vi mener, at vi som mennesker er værdifulde i os selv og ikke pga. det, vi præsterer eller udretter.

Kristendemokrater er ikke de eneste, der har fået øje på det problematiske i vores overdrevne dyrkelse af det *perfekte*. Da daværende minister Tommy Ahlers (dengang Venstre) i 2019 i et tv-interview på vej til Dronningens nytårstaffel blev filmet i kjole og hvidt, MEN med et stykke blottet maveskind, gjorde han efterfølgende en dyd af nødvendigheden. Ahlers blæste med udgangspunkt i den komiske episode til kamp mod *perfekthedskulturen*. I de senere år har der været en tendens, hvor andre fremtrædende politikere er stået frem og åbenhjertigt fortalt om deres skrøbelighed og utilstrækkelighed, når de f.eks. har været ramt af sygdom eller personlige kriser. Det er forfriskende med politikere, der er åbenhjertige og ærlige (eller i Ahlers tilfælde, har selvironi).

Ufuldkommenhed handler imidlertid ikke kun om de vilkår, som vi ikke er herre over – sygdom, personlige og sociale kriser, handicaps, fattigdom osv. Ofte er vi selv skyld i vores ufuldkommenhed. Kort sagt opfører vi os ikke altid ordentligt. Nej, vi svigter hinanden og snyder på vægten. Nogle bliver ligefrem kriminelle – andre nøjes med at blive uvenner med naboen over ingenting. I den anden ende af skalaen går mennesker ligefrem i krig og slår hinanden ihjel. Hvor trist og hvor dumt! Dette er imidlertid en grunderfaring, der altid har fulgt mennesket. Det er også en erfaring, som kristendemokrater tager højde for i indretningen af samfundet. Her skiller vi os ud fra de politiske strømninger, der hævder, at mennesket blot skal sættes fri fra snærende bånd – og så skal samfundets problemer nok løse sig selv. Nej, kristendemokrater ved, at der f.eks. er brug for regler og normer, domstole og institutioner. Ja, i sidste ende kan det blive nødvendigt at sætte ind med magt for at værne om de svage. Kort sagt betyder vores kristendemokratiske fokus på ufuldkommenhed, at vi som parti er pragmatiske og tager højde for menneskets ufuldkommenhed for netop at værne om mennesket særlige værdi. Det er derfor ikke fuldkomment tosset at insistere på at tale om ufuldkommenhed.

"Det er forfriskende med politikere, der er åbenhjertige og ærlige..."

Christian Emil S. Szilas-Hansen

Christian Emil er uddannet cand.mag. i historie og filosofi og arbejder som daglig leder og kordegn ved Odense Domkirke. Han er bosat på Fyn med sin hustru og to børn.

Reportage fra årets Folkemøde på Bornholm

Årets Folkemøde på Bornholm, der strakte sig fra den 15. til 17. juni, var en stor begivenhed i Kristen-Demokraternes nye historie, hvor vi havde mulighed for at præsentere vores nye landsformand og, ikke mindst, vise at vi stadig var aktive og i allerhøjeste grad i live.

Allerede fra begyndelsen var det tydeligt, at dette ville blive en unik oplevelse. De lokale KD-medlemmer på Bornholm havde lagt et stort arbejde i at organisere alt fra indkvartering til måltider og andre praktiske foranstaltninger. Dette gav os mulighed for at fokusere fuldt ud på selve Folkemødet, og det var en lettelse at vide, at så mange praktiske detaljer var på plads. For et parti i vores situation, med den fjernede partistøtte, var det også afgørende med billig indkvartering, men absolut også en styrke at komme tættere på vores dejlige medlemmer på Solskinsøen.

Jeg ankom til Bornholm den 13. juni, to dage før Folkemødet officielt begyndte, da billetterne til bus og færge var i høj kurs. Jeg blev venligt modtaget i Rønne Havn og kørt til den Mumm'ske residens, hvor jeg skulle bo. Dagen efter, den 14. juni, havde jeg rund fødselsdag, og flaget blev hejst i haven til ære for dagen. Men festlighederne måtte vige for forberedelserne til Folkemødet. Vi brugte dagen på at sætte vores telt op, arrangere siddepladser og at optage en intro-video til de daglige rapporter, vi planlagde at sende på YouTube. Det var en travl dag, men også en dag fyldt med forventningens glæde, god stemning og godt samarbejde, for at vi kunne nå i mål.

Heldigvis blev der også tid til lidt sjov og i det hele taget nyde godt sammenhold og selskab.

Første dag af Folkemødet var en sand fest. Vejret var på vores side, hverken for varmt eller for koldt, hvilket sikrede et højt deltagerantal. Vi havde en række aktiviteter i vores telt, herunder uddeling af slush-ice og musikalske indslag både fra Jørgen Bjerregaard og DJ Scheining. Men det var ikke kun fest og farver; der var også plads til seriøs politisk debat. Vores egen formand, Jeppe, deltog i en debat med Rasmus Jarlov fra Konservative Folkeparti om det borgerlige Danmark anno 2023. Jeppe klarede sig flot og blev bestemt ikke blæst omkuld af den erfarne Jarlov. Dagen blev suppleret med en hurtigt arrangeret minidebat om kernekraft, som vi delte på vores sociale medier. Det var en dag, der virkelig viste bredden i vores partis aktiviteter og interesser. Det var også denne dag, at Mette Frederiksen på hovedscenen annoncerede, at regeringen ville indføre aktiv dødshjælp i Danmark, et spørgsmål vi har stærke synspunkter omkring.

Andendagen fortsatte i samme høje gear. Vores telt var igen rigtigt godt besøgt, og vi fik mulighed for at udfordre nogle af de fordomme, der ofte florerer om Kristen-Demokraterne. Jeppe var igen i ilden, denne gang i en debat med Sikandar Siddique fra Frie Grønne om næstekærlighed og bæredygtighed. Debatten viste, at vi har en del til fælles med andre partier, men også vigtige forskelle der i høj grad gør vores plads i det politiske selskab afgørende. Senere på dagen deltog Jeppe i endnu en debat i et andet telt, hvilket vidner om hans utrættelige energi og engagement. En lille delegation fra KD og KDU var til stede i teltet og ydede lidt moralsk opbakning.

De unge bakkede op om aktiviteterne i KD's telt. Foto: Niclas Aarestrup.

VÆRDIGRUNDLAG

Foto: pxhere

FORORD

Den KristenDemokratiske ideologi rummer en vigtig politisk stemme med et klart værdikompas, og vi er positivt konstruktive i vores handlinger.

- Vi vil arbejde for, at et kristent livs- og menneskesyn præger den politik, der bliver ført.
- Vi kombinerer en progressiv social og grøn indsats med en samfundsbevarende værdiforankring.
- Vi prioriterer fællesskaber og civilsamfundet frem for henholdsvis det individuelle og det statslige.
- Vi er som kristendemokrater en del af en verdensomspændende bevægelse.
- Vi bygger på den KristenDemokratiske ideologi, som er inspireret af kristen etik og moral, men insisterer på, at trossamfund og politikere har forskellige opgaver, sprog og arbejdsformer.
- Som politisk grundlag for det danske samfund fremhæver vi de demokratiske spilleregler, som grundloven og parlamentarismen er udtryk for, og internationalt arbejder vi for en regelbaseret verdensorden.

Her præsenterer vi det tankesæt og de værdier, som partiet bygger på.

**Kristendemokrati er en
bevægelse med dybe rødder
og værdier for fremtiden**

Værdigrundlaget blev vedtaget ved KD's Landsmøde 2023. Foto: Knud Gaarn-Larsen.

PERSONALISME

PERSONALISME LÆGGER VÆGT PÅ, AT MENNESKET ER BÅDE KROP, SJÆL OG ÅND.

Personalisme er det filosofiske menneskesyn, som kristendemokrati bygger på, og som lægger vægt på, at mennesket er både krop, sjæl og ånd.

Mennesket har ifølge personalismen ikke kun materielle behov, men også behov for at indgå i fællesskaber med andre, evnen til kreativitet, engagement og omsorg samt pligten til at tage ansvar for sig selv og sin omverden.

Personalismen gør op med kollektivismen på den ene side, hvor gruppen anses for at gå forud for individet, og individualisme på den anden side, hvor individet anses for at gå forud for gruppen.

Personalismen indebærer, at det enkelte menneske på den ene side er enestående og har uendelig værdi og på den anden side har et grundlæggende behov for at indgå i forpligtende relationer til andre mennesker. Reel frihed opnås kun, når vi udlever den i respekt og ansvarlighed for relationerne.

Tilhørere ved KD's Landsmøde 2023. Foto: Knud Gaarn-Larsen.

NATURRET

DER FINDES GRUNDLÆGGENDE OG ALMENGYLDIGE ETISKE VÆRDIER I VERDEN.

Naturretten er den etiske tænkning i kristendemokrati, som fremhæver, at der findes grundlæggende og almengyldige etiske værdier i verden. Disse værdier tilskriver mennesket særlige rettigheder og pligter.

Mennesket er i sin natur udstyret med både fornuft og samvittighed og dermed evnen til at skelne mellem rigtigt og forkert. Mennesket er også i stand til at indse, at ethvert menneske har grundlæggende rettigheder alene i kraft af at være menneske. Disse rettigheder er knyttet til menneskets eksistens alene og dermed uafhængige af menneskets livsstadie, baggrund, evner og andre vilkårlige egenskaber. Ethvert menneske har pligt til at beskytte disse rettigheder hos andre mennesker.

Naturretten står i etisk forstand over den politiske lovgivning. I dag udtrykkes denne idé i menneskerettighedstanken, og naturretten har historiske rødder, der går helt tilbage til den græsk-romerske og jødisk-kristne oldtid.

KRISTEN-DEMOKRATISKE KERNEVÆRDIER

DEN KRISTENDEMOKRATISKE TÆNKNING KAN INDELES I FIRE OVERORDNEDE KERNEVÆRDIER, SOM UDSPRINGER AF ET KRISTENT LIVS- OG MENNESKESYN, DER OMFATTER PERSONALISMEN OG NATURRETEN:

- VÆRDIGHED
- FÆLLESSKAB
- FRIHED
- ANSVAR

VÆRDIGHED

ALLE MENNESKER ER LIGEVÆRDIGE, ENESTÅENDE, UERSTATELIGE OG HAR UENDELIG VÆRDI GENNEM HELE LIVET.

MENNESKEVÆRD

Mennesket skal altid behandles som et mål i sig selv og ikke alene som et middel. Ethvert menneske har en iboende værdighed og dermed en række medfødte rettigheder, som bl.a. udtrykkes i FN's menneskerettighedserklæring, og som samfundet skal respektere og værne om.

Alle mennesker er ligeværdige, enestående, uerstattelige og har uendelig værdi gennem hele livet. Ikke mindst i forbindelse med forskning og fertilitetsbehandling er det vigtigt, at respekten for menneskets integritet og værdighed også omfatter menneskelivets første faser, herunder befrugtede menneskelige æg og fosteranlæg. Der skal ligeledes lægges stor vægt på respekt for menneskelivet i dets sidste faser.

Samfundet skal indrettes med denne respekt for hvert enkelt menneske og menneskets ret til livet, og menneskets ikke-materielle behov skal gå forud for materielle og økonomiske nyttehensyn.

UFULDKOMMENHED

Mennesket er i sin natur rationelt, frit, uafhængigt og ansvarligt. Samtidig er og forbliver mennesket ufuldkomment. Det er derfor heller ikke muligt at skabe det perfekte samfund. Vi har derfor ikke en utopisk tilgang til politik, men derimod en pragmatisk tilgang, der tager hensyn til menneskets ufuldkommenhed. Det indebærer blandt andet, at vi lægger vægt på retssamfundets pligt til at beskytte borgerne og samfundets ret til at forsvare sin suverænitæt.

FÆLLESSKAB

MÅLET ER AT SAMFUNDET INDRETTES MED DET FÆLLES BEDSTE FOR ØJE.

NATURLIGE OG NÆRE FÆLLESSKABER

Det gode liv udfoldes i de naturlige fællesskaber, hvor mennesket trygt kan udfolde sin etiske, rationelle og sociale natur. Det gælder bl.a. venskabet, ægteskabet, familien, arbejdsfællesskabet, civilsamfundet og samfundsfællesskabet. Særligt familien, forstået i bred forstand, spiller en væsentlig rolle i samfundet som det grundlæggende og vigtigste fællesskab for borgerne.

Samfundet skal indrettes med respekt for hvert enkelt menneske, bl.a. via FN's 17 verdensmål. Foto: Knud Gaarn-Larsen.

Vi vil styrke de nære fællesskaber, som er grundlaget for dannelsen af den enkeltes personlighed og udgør den sammenhæng, hvor de sociale fællesskabsfølelser udvikles. Civilsamfundet skal styrkes, og familien bevares og respekteres som samfundets grundlag og byggesten. Menneskets levede liv skal med andre ord ikke styres af dominerende upersonlige systemer.

DET FÆLLES BEDSTE - NÆRHED OG SUBSIDIARITET

Vi mener, at samfundet skal bygge på nærhed og subsidiaritet. Det indebærer, at samfundet opbygges nedefra. De nære enheder, som f.eks. familien, lokalsamfund og kommuner skal derfor styrkes og beskyttes mod politisk og strukturel centralisering, og de øvre niveauer i samfundet skal understøtte de lavere. Vi skal styrke det demokratiske engagement og borgernes medbestemmelse.

De politiske beslutninger skal tages så tæt på borgerne, som det er muligt og hensigtsmæssigt. Den politiske styring skal kort sagt foregå på et passende niveau i samfundet henholdsvis lokalt, regionalt, nationalt og internationalt, og de forskellige niveauer og grupperinger skal tage hensyn til hinanden. Målet er at samfundet indrettes med det fælles bedste for øje.

RETFÆRDIGHED OG SOCIAL MARKEDSØKONOMI

Samfundet skal indrettes retfærdigt, så alle borgere og grupper tilgodeses både materielt og ikke-materielt. Vi går ind for en social markedsøkonomi.

En velfungerende økonomi er ikke et mål i sig selv, men et middel til det gode liv. Vi ønsker at forbedre de sociale forhold i samfundet. Derfor sætter vi rammer for markedsøkonomien, så den skaber velstand og velfærd.

FRIHED

BORGERNE SKAL SIKRES PERSONLIG FRIHED, FRIHED FRA UNDERTRYKKELSE OG FRIHED TIL AT UDFOLDE DERES POTENTIALE SOM MENNESKER SAMMEN MED ANDRE.

FRIHEDSRETTIGHEDER

Borgerne skal sikres personlig frihed, frihed fra undertrykkelse og frihed til at udfolde sit potentiale som menneske sammen med andre. Det indebærer, at borgerne har en række frihedsrettigheder, som i de vestlige samfund er udviklet på baggrund af et kristent livs- og menneskesyn. Det gælder bl.a. tanke-, tros- og ytringsfrihed, forsamlings- og foreningsfrihed samt retten til familieliv, ejendom og privatliv.

ÅNDSFRIHED

Borgerne har ret til at indrette deres liv efter egne værdier og opbygge fællesskaber på baggrund af disse. Det indebærer, at åndsfriheden skal holdes i hævd. Det betyder ikke, at alle værdier er lige gode, men at samfundets mindretal skal beskyttes. Samtidig er det vigtigt, at samfundet grundlæggende bygger på nogle fælles værdier. Her peger vi særligt på den kristne kulturarv. Det indebærer, at vi har religionsfrihed, men ikke religionslighed.

ANSVAR

VI HAR ANSVAR FOR DEN VERDEN, VI ER SAT I.

NÆSTEKÆRLIGHED

Vær mod andre, som du ønsker, de skal være mod dig, er den etiske grundregel, som knytter menneskeheden sammen i en gensidig forpligtelse på tværs af skel.

Næstekærlighed indebærer, at vi tager os af de svage og undertrykte i samfundet, og at vi på bedste måde drager omsorg for hinanden både som enkeltindivider, som fællesskaber og som samfund.

Ansvarer går også på tværs af grænser, og i Danmark har vi et medansvar over for andre lande og udsatte grupper i andre samfund.

FORVALTERS KAB

Som mennesker har vi et ansvar for den verden, vi er sat i. Det gælder naturen og dens ressourcer, samfundets økonomi og den kulturelle arv. Alt sammen goder, som vi er forpligtiget til at forvalte bæredygtigt. Vi har et ansvar for at videregive disse goder til kommende generationer i bedre stand, end vi modtog dem.

Forvalterskabstanken fordrer, at vi værner om vores klode. Vi ser naturen som en samlet helhed, der har værdi i sig selv og ikke må lide overlast. Det fordrer, at vi blandt andet lægger vægt på biodiversitet, dyrevelfærd, miljø og klima.

Ligeledes skal vi sikre en bæredygtig og sund økonomi, og at der står respekt om det danske sprog, samt den danske historie og kultur.

EFTERORD

Kristendemokrati er politik til tiden. Derfor er udformningen af vores realpolitik en vedvarende proces. Politikken tager udgangspunkt i og forholder sig til de aktuelle forhold i samfundet og omverdenen, men baserer sig altid på vores tanke-sæt og værdier.

VÆRDIGRUNDLAG – ERSTATNING FOR PRINCIPPROGRAM ANNO 2008

Historik

Udvalg: Principprogramudvalg

FORSLAGSSTILLER	DATO	VEDTAGET/FORKASTET
PGU	2023-01-09	Behandlet første gang. Indstillet til videre behandling i HB
Hovedbestyrelsen	2023-01-28	Behandlet første gang. Sendt til storkredse for feedback
PPU	2023-04-27	Behandlet 2. gang. Sendt til PGU
PGU	2023-04-29	Behandlet 2. gang. Sendt retur til PPU med til 2.5 behandling
PPU	2023-05-07	Behandlet 2.5 gang. Sendt til PGU
PGU	2023-05-20	Behandlet 2.5. Sendt til HB
Hovedbestyrelsen	2023-06-10	Godkendt af HB indsendt til Landsmødet 2023
Landsmødet 2023	2023-10-14	Vedtaget

Sidste dag af Folkemødet var præget af en mere afslappet stemning. Vi inviterede til bingo i teltet, med Jesper Housgaard som bingo-master, hvor der var fine præmier på spil. Deltagelsen var god og stemningen i top. Efterfølgende sørgede Jørgen Bjerregaard for musik og dans, og vores slush-ice-maskine var i konstant brug, til vi nærmest havde vredet de sidste dråber ud af den. Dagen og dermed også Folkemødet blev afsluttet med en fælles oprydning, inden vi alle trætte, men glade, vendte nærsne hjemad fyldt med nye indtryk og oplevelser og nok også styrket i troen på vores fælles projekt.

Folkemødet 2023 var uden tvivl en stor succes for os, hvor vi fik en masse lærdom og erfaring, der kan bygges videre på til kommende folkemøder. Vi fik også erfaring med indsamling af vælgererklæringer, som dog desværre gik lidt langsommere end vi havde håbet på. Men erfaringerne, vi gjorde, var vigtige og ligeledes noget, vi bygger videre på.

Jørgen Bjerregaard leverede musikken. Foto: Niclas Aarestrup.

Vi fik ikke kun mulighed for at have nogle vigtige debatter, men også for at vise en anden og mere folkelig side af partiet. Det var tre dage fyldt med politik, næstekærlighed, god stemning og ikke mindst stærkt partifællesskab. Det var en oplevelse, der styrkede vores fællesskab og gav os ny energi til det fortsatte politiske arbejde.

En stor tak til alle som deltog, og alle de lokale kræfter, der var med til at gøre vores deltagelse mulig. 📌

AT VÆRE KRISTENDEMOKRAT | AF INGE MARIA KRISTENSEN

Én ud af 24 i Varde Kommune

Lad mig slå det fast med det samme. Det er fedt at sidde i byrådet. Det er fedt, fordi det er muligt at øve indflydelse og at påvirke processerne. Det er fedt, fordi man også bliver opdateret på ny viden på områder, man ellers ikke ved så meget om. Naturligvis er der også sager, hvor man ikke kommer nogen vegne. Det må man kunne leve med.

Jeg blev valgt ind i byrådet i Varde Kommune ved kommunalvalget for to år siden. Vi er nu midtvejs i byrådsperioden, og hverdagene er præget af det daglige arbejde. Man kan sige, at vi lige nu er i gang med "det lange seje træk".

Som medlem af et byråd står vi i hverdagen i et spænd mellem det at være kommunens politiske ledelse for mange tusinde medarbejdere, og det at føre den politik ud i livet, som vi hver især tror på. Det er et stort ansvar, der fordrer at vi tænker os godt om, før vi melder noget ud.

Har man mulighed for indflydelse, når man kun er én i et byråd? Det er min oplevelse, at man har stor

mulighed for indflydelse. Det handler om netværk og om at se, hvilke partier, det er muligt at samarbejde med. Nogle gange finder jeg sammen med Venstre, andre gange Socialdemokratiet og atter andre gange er det de Konservative, det lykkes at finde fælles ståsted med.

For mig er det vigtigste, at det er kristendemokratisk politik, vi får gennemført. Jeg benytter derfor en strategi, hvor jeg er bevidst om at bruge et hen-imod-sprog frem for et væk-fra-sprog. De fleste vil gerne et sted hen, og derved undgår man for mange negative reaktioner. I det daglige er jeg også bevidst om at tale om vores fælles interesser for at finde gode løsninger for borgerne.

I praksis betyder det, at når de konservative for eksempel foreslår naturbusser til løsning af både en demografisk udfordring med børn, der fødes i forskellige hjørner af kommunen og et pladsproblem, så kan jeg bakke det op, fordi det sikrer "det gode liv" for børnene i børnehaverne.

Det vigtigste område, hvor det er muligt at øve indflydelse, er i budget-

lægningssprocessen. I Varde Kommune er det gruppeformændene, der lægger brikkerne til det puslespil. I det rum har jeg stort set lige så stor indflydelse, som de store partiers gruppeformænd. Her gælder det om at være skarp og klar på sine mærkesager.

I øjeblikket ser vi ind i et dystert billede af de fremtidige udfordringer vores land står med. Markant flere ældre over 80 år og færre mennesker på arbejdsmarkedet. Hvordan løser vi den udfordring? Nogle vil sikkert tynges af et sådant fremtidsbillede. For mig er det meget energigivende at gå ind i arbejdet med de øvrige politikere i byrådet og sammen med vores dygtige embedsfolk, at tænke innovativt, kreativt og nyt for at finde på nye og andre løsninger for fremtiden. Det kan og skal lykkes – og vi kan gøre tingene anderledes, uden at vi kun bruger sparekniven.

Hermed vil jeg gerne sende en varm opfordring til at stille op til kommunalvalget i 2025. Det er fedt at være med! Det er muligt at øve indflydelse. 📌

KD's rygrad siger farvel efter knap 10 år

- Jeg har stadig ikke sørget for medlemmer på Ærø, siger Tage Sørensen, med sit karakteristiske glimt i øjet, fulgt af en let latter.

Landssekretæren for KristenDemokraterne og hans hustru, Laila Sørensen, har i næsten et årti udgjort KD's rygrad; en knoglestruktur, der sikrer en stærk, men fleksibel støtte til KristenDemokraterne – og samtidig sørger for kontakt og sammenhængskraft mellem alle nerveceller i partiet, fra den øverste leder og helt ned til et enkelt odenseansk eller vestjysk medlem.

Parret fortsætter sit arbejde frem til slutmarts, hvor henholdsvis knap 10 og knap 8 års ansættelse hos KD ophører.

MASSER AF FREMTIDSPLANER

Et folketingsflertal besluttede i det sene forår at sløjfe partistøtten til partier uden for Folketinget, og på den baggrund har KD's hovedbestyrelse vurderet, at der ikke længere er råd til lønnet organisatorisk arbejdskraft i partiet. Så når aprilsgækkerierne går i gang i 2024, skal alt arbejde i KD helt og holdent udføres af frivillige, ulønnede kræfter.

- Et slogan, jeg lever efter, er at jeg ikke forlader et område, før det kan klare sig

selv. Det har trukket lidt ud med KD, siger landssekretæren, som frem til 1. april blandt andet vil gøre sit til, at frivillige KD'ere sættes ind i, hvordan de administrative systemer fungerer.

Herefter fortsætter sekretærparret som menige medlemmer.

- Planer for fremtiden er der masser af – specielt omkring KD og returnering til Folketinget, fortæller Tage Sørensen.

DEN STØRST MULIG NYTTE

Tilbage til de manglende medlemmer på Ærø.

Da Tage Sørensen i foråret 2014 var til jobsamtale hos KristenDemokraterne med blandt andre daværende formand Stig Grenov og ungdomsformand Isabella Arendt for bordenden, blev han spurgt ind til en noget uventet problematik.

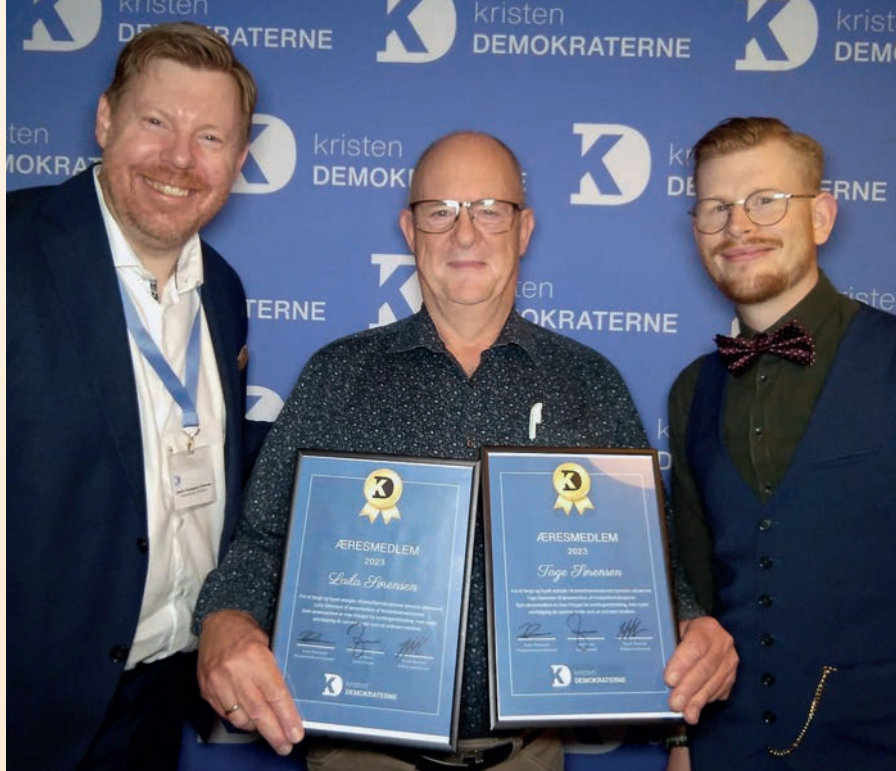
- Et af spørgsmålene fra samtalen lød, hvad jeg ville gøre ved, at der ingen medlemmer var på Ærø, fortæller partisekretæren.

- Jeg svarede, at det da ikke var sikkert, jeg ville gøre noget som helst. Det måtte da som alt andet bero på, hvor de begrænsede ressourcer, der er til rådighed, gør størst nytte. Det har jeg holdt - der er stadig ingen medlemmer på Ærø.

ERFARING FRA IND- OG UDLAND

Ø-medlemmer eller ej – den dengang 58-årige Tage fik jobbet, og

Tage – flankeret af Jesper Housgaard og Henrik Hjortshøj – med de synlige beviser på æresmedlemskaberne. Foto: Jesper Housgaard.

KristenDemokraterne fik en dedikeret partisekretær med en kandidatgrad i økonomi fra Aarhus Universitet og bred erfaring.

Forinden havde familien først boet og arbejdet 5-6 år i Dhaka Bangladesh. Tage Sørensen arbejdede herefter blandt stofmisbrugere i København. Efter nogle måneder hjemme var udlængslen så stor, at familien tog til Sisimiut i Grønland. Og senere fik Tage job som skoleleder, hvor han underviste 12-16 timer ugentligt i matematik, var regnskabsfører, stod for alt edb-implementering og drift samt fungerede som personaleansvarlig og daglig leder.

Da skolen måtte lukke fik Tage Sørensen en mindre behagelig erfaring.

- Jeg prøvede på egen krop det danske ledigheds-system, og det var en øjenåbner af de helt store. Den mistillid, der vises dér, og de regler, der er udarbejdet, er ganske enkelt ikke et moderne samfund værdigt, siger Tage Sørensen, som er indigneret over, at også de nuværende folkevalgte ser stort på at behandle folk ordentligt, men i stedet som hovedformål forsøger at presse så meget arbejdskraft ud af borgere i landet som overhovedet muligt.

- Det er rart at være med i et parti, der sætter menneskelige hensyn højere end mursten, tilføjer partisekretæren.

FREMTID FREM FOR FORTID

Efter en kort ledighedsperiode var Tage Sørensen til den

førnævnte jobsamtale i KD, han arbejdede først ulønnet i en måneds tid - og siden har den nu 67-årige eksil-nyde med bopæl i Ruds Vedby haft den mangefacetterede stilling som partisekretær for Danmarks borgerlige midterparti.

I begyndelsen havde han over 40 timers medhjælp på Landskontoret i Skindergade i indre København. Der blev dog skåret gevaldigt i medarbejderstaben - og i en kortere periode arbejdede partisekretæren helt solo. Fra 2016 blev hustruen Laila Sørensen ansat i en deltidstilling, og siden har ægteparret også kørt parløb på jobfronten.

- Hun blev en gevinst af de helt store, tør jeg godt sige - men ikke udtale yderligere - det må andre gøre, siger Tage Sørensen lunt om sin kone gennem 44 år.

Typisk ville et portræt af et mangeårigt partimedlem og arbejdshest være fyldt med anekdoter og fortællinger fra gamle dage. Men den vogn vil KD's landssekretær ikke spændes for.

- Jeg har den grundholdning, at jeg ikke er gammel, før historier fra min side omkring fortiden fylder mere i det, jeg siger og tænker end planer for fremtiden. I den ånd har jeg arbejdet og levet og det følger jeg fortsat, siger Tage Sørensen med et smil.

ÆRESMEDLEMMER

På Landsmødet i oktober i år blev Laila og Tage udnævnt til Æresmedlemmer af partiet for lang og tro tjeneste. En titel de absolut fortjener efter at have været til rådighed 24-7 gennem alle årene.

En plakat Laila tidligere har tegnet og malet - hvis

motiv blev brugt som forside til Landsmødehæftet - blev tilbudt de delegerede, da de forlod Landsmødet. Rigtig mange tog den med hjem som et minde om en måske svunden tid og et billede på en lysende fremtid.

Sekretærparrets karriere ved Kristendemokraterne

sluttes af med en afskedsreception, som partiet står for i slutningen af marts 2024. Her er alle, der er interesserede i at tage afsked med Tage og Laila Sørensen meget velkomne.

"Planer for fremtiden er der masser af - specielt omkring KD og returnering til Folketinget..."

USNOBBEDE POLITIKERE

- KristenDemokraterne besøger Bruxelles

En flok kristendemokrater har i efteråret været på besøg hos søsterpartierne i EU. Blandt deltagerne finder vi KDU's formand, som her fortæller om sine oplevelser.

Lettere træt og ret spændt strammer 23-årige Hanna-Maria Lyng bæltespændet ind og sætter sig tilbage i flysædet.

Flyet letter meget tidligt tirsdag morgen den 19. september – turen går fra Kastrup til Bruxelles, hvor formanden for KristenDemokratisk Ungdom sammen med 14 partifæller skal møde europæiske ligesindede i Europaparlamentet. Og der er meget på programmet efter det store sikkerhedstjek, som alle besøgende skal igennem, før de må bevæge sig rundt i parlamentets Espace Léopold-kompleks.

- Der var næsten mere sikkerhed end i lufthavnen, fortæller Hanna-Maria Lyng.

- Alt løst skulle af og i en skuffe; bælte, ur og så videre.

PRÆSIDENT I ØJENHØJDE

Studieturen er sat i stand med tilskud fra EU, er arrangeret af KD's formand Jeppe Hedaa og begynder med et besøg på Parlamentarium, som er parlamentets besøgscenter/museum. Herefter er der deltagelse i et komitémøde om internetsikkerhed og møder med danske politikere og udenlandske kristendemokrater.

Én af de personer, som den unge kristendemokrat er mest imponeret over at møde, er tyske Manfred Weber, præsident for European People's Party, som favner 83 kristendemokratiske og konservative partier fra 43 lande.

- Han var meget rolig og nede på jorden, fortæller Hanna-Maria Lyng.

- Nogle gange har man idé om, at de er høje i hatten, men det var han

slet ikke. Selvom han havde travlt.

Manfred Weber og de 15 danskere diskuterer i en god halv time om kristendemokrati, og hvad det betyder at være politiker med kristendommen som livsgrundlag.

ET KENDT ANSIGT

Herefter kommer svenske David Lega, tidligere paralympisk svømmer og nuværende europaparlamentariker for Kristdemokraterna på besøg – fulgt af Konservatives Pernille Weiss.

- Vi spurgte ind til konflikten i Konservative. Og jeg fik et ret godt indtryk af konflikten set fra hendes side. Der var ingen detaljer, for hun gad ikke udlevere nogen, husker Hanna-Maria Lyng.

SUSHI, STRØMPEBUKSER OG SNACKS

Under mødet med de europæiske politikere indtager Hanna-Maria det meste af en stor og lækker tomat/mozzarella-sandwich skyllet ned med en hindbær-vitamin-drik.

Forsyningerne har hun indkøbt i parlamentets eget supermarked på

Selvom Manfred Weber har den øverste plads EPP, er han ydmyg og giver sig god tid til gæsterne fra Danmark. Privatfoto.

størrelse med en mindre Rema 1000. Det er lidt pudsigt at støde på en hel butik i parlamentsbygningen, synes den 23-årige.

- Man kunne købe alt fra sandwich til sushi, snacks og chokolade. Og hvis dine nylonstrømper går i stykker, kan du også købe et nyt par i supermarkedet, siger Hanna-Maria Lyng.

- Det var som at gå ind i en rigtig butik – bare med selvbetjeningskasser.

VURDERING AF VÆRDIPROGRAM

Delegationen fortsætter turen ind i parlamentets store mødesal og besøger herefter Wilfried Martens Centre for European Studies, som er European People's Partys tænketank. I forvejen har tænketanken fået tilsendt Hovedbestyrelsens forslag til KD's nye værdiprogram.

- De var meget imponerede over det, fortæller Hanna-Maria Lyng.

- Der var nogle kulturelle ting, de skulle forstå i forhold til formuleringerne. Men de synes, at det var godt skrevet.

Senere besøger KD'erne de belgiske kristendemokraters hovedkontor, som er indrettet i en gammel banegård på tre etager. De er ude at spise, og hilser på Venstres Morten Lykkegaard, der før sin politiske karriere har været konsulent på KD's principprogram.

EN UNGDOMMELIG OVERRASKELSE

Onsdag morgen tager den danske flok ind til European People's Partys hovedkontor, hvor de blandt andet hører om partiets ungdomsorganisation, YouthEPP.

- Jeg synes, det var fedt at høre, at der var noget til de unge. Altså at der var et ungdomsparti i Europaparlamentet, siger den 23-årige kristendemokrat.

- Jeg havde ikke forventet, at EPP havde en ungdoms-

afdeling og blev positivt overrasket, fortæller Hanna-Maria Lyng.

EN FOR ALLE...

Sidste stop før lufthavnen er NATOs hovedkvarter, som også ligger i Bruxelles.

- Det var virkelig spændende, siger Hanna-Maria Lyng, som ville vælge NATO som sin førsteprioritet, hvis hun kun kunne plukke en enkelt oplevelse ud fra KD'ernes lange program.

- Det er det sted, der er sværest at komme på besøg ved som privatperson, tilføjer hun.

Ungdomspolitikeren er fascineret af den noget anderledes tankegang, end der eksempelvis er i den danske styreform.

- Det er ikke demokratisk – alle skal være enige. Det er alle eller ingen. Jeg kan godt se meningen i det, men det bliver dumt, når et land som Tyrkiet kan blokere for et nyt medlemsland.

EN STOR FAMILIE

I flyet fordøjer Hanna-Maria nogle af de mange oplevelser, hun har haft det seneste halvandet døgn.

Og mest af alt er hun imponeret over, hvordan de danske politikere i Europaparlamentet kan samarbejde og hjælpe hinanden på tværs af de nationale partinavne.

- De var meget åbne over for hinanden dernede. De lyttede til hinanden, de var støttende. Som en stor familie, fortæller Hanna-Maria, som godt kunne tænke sig at indtage en post i Europaparlamentet engang i fremtiden. [X](#)

Hanna-Maria Lyng i den store mødesal i EU-Parlamentet. I salen sidder den fynske KD'er Michael Jensen, som er inviteret til landbrugskonference af KD i Sverige. De danske gæster leger "Spot Michael"; og finder ham da også blandt de 500 mødedeltagere i salen. Privatfoto.

FORMANDS- BERETNING

leveret på landsmødet 2023 i Middelfart

TAK FOR ORDET

Hjerteligt velkommen til landsmøde. Hvor er det bare et privilegium, når vi kan være sammen fysisk, diskutere politik og bare være sammen som venner i det politiske arbejde i to dage.

Og tak for den tillid i viste mig i marts, hvor I så entydigt bakkede op om mit formandskab. Det betyder meget for mig, at jeg kan mærke partiets stærke hånd i ryggen. Hvor møder en politiker medlemmer, som åbenlyst ønsker det bedste for en og opmuntrer en så tydeligt i arbejdet? Mine kollegaer oplever at være i et beskidt miljø, og at de skal navigere i hårde fløjdannelser og splid. Jeg møder mennesker, som er milde og bøjer sig mod hinanden. Jeg bliver venligt vejledt og får gode råd med på vejen af tillidsfolk, som kender vores historie ud og ind.

De første 7 måneder af mit formandskab har haft et inderligt fokus på vores interne forhold. Vi vidste alle, at der skulle nyt til, hvis vi skal søge reel indflydelse i ledelsen af vort land. I 20 år har vi holdt fast i måden at arbejde på – med det samme resultat. Isolation udenfor folketinget. NU skal det være slut. Der er så vigtige temaer, der arbejdes med i den moderne verden, at vi ønsker, at de kristne værdier påvirker positivt, og det sker kun ved forhandlingsbordene i kommuner, regioner, og i folketing. Vi

vil tilbage i samtalen i magtens korridorer, så vi også med vores stemme kan betjene Danmarks borgere ordentligt. Det har været hårdt at holde tilbage på de politiske emner:

Vores hjerte-emne, familien, er netop blevet samlet op af de Konservative. Det er rart, at vi ikke skal stå alene med det, men der er meget mere, vi kan gøre for vores familier i Danmark. Vi er Danmarks familieparti.

Vi har set på en abort-debat, hvor vi forfærdeligt gerne vil bidrage med synspunkter, om hvorfor vi tror, den gravide kvinde selv er den bedste til at vurdere et vanskeligt dilemma, men at 12 uger er det bedste på lovgivningsområdet, og at unge under 18 år bedst finder den gode

løsning i samtalen med sine forældre. Det er en kompliceret debat – med rigtigt mange perspektiver og muligheder, som vi har øvet os en del på hos Kristendemokraterne. Lad os deltage i samtalen med et varmt og åbent hjerte.

Vi fik et mindre chok på folkemødet, da Mette Frederiksen offentliggjorde sine planer om at indføre aktiv dødshjælp i Danmark. Det synes vi er en rigtig dårlig ide, og vi vil tale for, at Danmarks læger og sygeplejerske skal holde fast i at forsvare livet, at lindre smerter og behandle de syge. Vi mener, at alle menneskeliv har værdi. Vi ønsker os ikke det samfund, hvor mennesker bliver til besvær eller føler, at de er for

"De første 7 måneder af mit formandskab har haft et inderligt fokus på vores interne forhold..."

stor en belastning. Vi tror på politik med hjertet – ikke med pengene som førsteprioritet.

Vi har set en skolereform, som kom alt for sent. For ti år siden kørte Socialdemokratiet hele fagligheden over i et forsøg på at føre New Public Management ind over vores lærere og børn. Der bør siges undskyld. Vi skal bevare det tillidsbaserede samarbejde, som Danmark er kendt for. Vores lærere er udmærket klar over, hvordan de bedst driver skole for vores børn. Meget af det regeringen foreslår nu, giver indtryk af, at man er vågnet op. Det kan vi kun hilse velkommen.

Vores tone i debatten er blevet rå – særligt overfor religiøse minoriteter og nye danskere. Det er barskt at lytte til, og vi vil advare mod at politikere opfører sig primitivt og enøjet i debatterne. Den grimme tone spreder sig og bliver til grov humor, som igen vokser til aggressiv adfærd.

Senest har vi været vidner til Hamas' uhyrlige angreb på uskyldige civile i Israel. Vi fordømmer på det kraftigste denne terrorisme og tror på Jødernes ret til et selvstændigt land, hvor de kan leve fredeligt og trygt. I årtier har Israel/Palæstina konflikten været uløst, og det ser desværre ud til, at vi skal vidne en decideret krig den kommende tid. Vi opfordrer alle parter til at passe godt på de civile på begge sider, og ønsker at støtte med hjælp til de uskyldige ofre.

Og endelig har vi været vidne til regeringens fremlæggelse af planer på den grønne omstilling. Vi kan ikke regne os frem til, at de holder. Vi bliver nødt til at arbejde for moderne kernekraft i Danmark. Ellers kan enderne ikke mødes. Og vi skal alle ændre adfærd og lære at forbruge mere bæredygtigt. Det gør vi kun ved at få indsigt i de CO2 aftryk, som vores varer og tjenesteydelser sætter. Derfor ønsker vi at indføre CO2 afgifter. Endelig har vi anbefalet at styrke den kollektive transport og

Formanden på talerstolen. Foto: Jesper Housgaard.

gøre den gratis. Det er så åbenbart mere bæredygtigt, når vi flytter os i fællesskab. Lad os nu få gjort den offentlige transport god, til tiden og reelt udbygget, så vi alle har lyst til at bruge den mere. Vi har fremlagt et bæredygtighedsprogram med mere end 80 forslag på energi, miljø- og klima-området, som leverer på det jeg lovede: Kristendemokraterne er det mest grønne, borgerlige parti i Danmark.

Og det var bare nogle af de mest aktuelle politiske sager, som er på dagsordenen lige nu. Det er sager, som vi Kristendemokrater har vigtige ting at sige til. Der er behov for os derude.

Men i dag skal også handle om os selv.

For i dag er dagen, hvor Kristendemokraterne i Danmark skal ændre spillepladen, så vi igen kan blive en aktiv del af den demokratiske samtale. Vi lægger i de kommende timer den sidste hånd på et utroligt stærkt

fundament, som der kan bygges begavet realpolitik på.

For 7 måneder siden besluttede dette landsmøde at påbegynde en livsvigtig transformation. Efter 20 år udenfor folketinget var det tydeligt for os alle, at vi ikke kan blive relevante for næste generation, hvis ikke partiet gennemlever en alvorlig modernisering. Jeg lovede at arbejde for

- Et nyt og moderne værdigrundlag, som vi alle med kristne værdier kan spejle sig i.
- En ny ledelseskultur med fokus på tjenersindsledelse. Politikere vil ikke ledes – de vil betjenes
- En ny proces for udvikling af politik, baseret på stærke politiske udvalg
- En fornyet opkobling på vores søsterpartier i Europa
- En tydelig servicering af vort naturlige, kristne bagland.

Vi vil allerhelst arbejde med politik i

Kristendemokraterne, men vi skulle lige have disse fem områder på plads først. Det store arbejde har vi forhåbentligt slået en sløjfe på i eftermiddag.

Som ny i professionel politik har jeg lært meget på disse første 7 måneder. Særligt vores samtaler med søsterpartierne i Europa har givet os god indsigt. Det har hjulpet os til at finde en fælles kristendemokratisk vej.

Lad mig dele nogle af vores observationer. Du vil helt sikkert være uenig med nogle af dem, men lad os alligevel glæde os over disse fællesnævner. Kristendemokrater baserer historisk deres politiske arbejde på kristne værdier og dermed på:

- Menneskets uendelige værdi og ufuldkommenhed
- Bevarelse af den kristne kulturarv
- En politisk stemme for kirker og trossamfund
- Menneskerettigheder, etik og moral
- Modstand mod kommunisme, fascisme og antisemitisme
- Kæmper for lige lov for alle og en retsstat
- Frihandel
- Det fælles bedste
- Nærhedsprincippet – også kaldet subsidiaritet
- Personalismen
- Et stærkt civilsamfund med gode forhold for foreninger og frivillige organisationer
- Et sikkert land med et stærkt forsvar, og tryghed i hjem og virksomheder –
- Et pluralistisk samfund med respekt for alle minoriteter og uden klasser
- Naturens gode forvaltning
- Familiens rolle og betydning som grundsten i samfundet.
- Gode forhold for små og mellemstore virksomheder
- Frihed og fred for alle
- Ordentlighed i forhold til migration
- Arbejdskraftens frie bevægelighed
- Det Europæiske samarbejde
- Kristendemokrater bygger broer og sætter lid til håb fremfor frygt.

Kristendemokratiske ledere har haft afgørende roller i etableringen af den oprindelige Kul og Stål-union, som nu er det Europæiske projekt. Vi er for et tæt samarbejde i Europa, hvor hver enkelt stat bevarer sin suverænitet. Vores ideologi er ca. 70 år gammel og altså den nyeste politiske ideologi. Vi er klart et borgerligt midterparti – men med et stort hjerte for de mest sårbare, naturen og internationalt hjælpearbejde. Det gør os lidt vanskelige at placere på de klassiske rød/blå akser, men det må vi lære at leve med.

Den linje jeg netop har tegnet op, gør os til et parti, som flugter med de store og modne kristendemokratiske

partier i Europa. Partier som har bevist sig regeringsdygtige og ansvarlige igennem både kriser og positiv vækst. Det er et særdeles solidt fundament og en god retning, som taler til rigtig mange mennesker, som identificerer sig med kristne værdier.

Når alt dette er sagt, så er et parti ikke stærkere end de individer, som det formår at tiltrække. Vi skal engagere dygtige mennesker i vores faglige udvalg, og vi skal ikke mindst tiltrække dygtige kandidater til kommunal og regionsvalget om et par år og til folketingsvalget om senest tre år.

Vi står overfor vanskelige tider. Geopolitisk uro, etiske dilemmaer, klimakrise, potentielle epidemier, krige, inflation etc. Der er rigeligt at tage fat på, og Kristendemokraterne er en vigtig stemme i det alt sammen.

Mit vigtigste fokus har derfor været, at søge en konsensus omkring et nyt værdigrundlag. Det gamle principprogram indeholdt formuleringer, som kun talte på vegne af vores mest konservative kristne tolkninger. Principprogrammet var også bygget op som realpolitiske programmer, lag på lag, og skabt over 50 år. Det skal nu erstattes af et værdiprogram, som synliggør den kristendemokratiske tænkning, som er blevet udviklet af dygtige teologer og kristne politiske filosoffer gennem 70 år i Europa. Det er et meget stærkt ideologisk fundament, vi nu skal bygge videre på. Det er formuleret, så 80% af dem, som tror på kristne værdier, kan se sig selv i det, men det er rensset for realpolitik. Det gør Kristendemokraterne til et parti, som er personuafhængigt og agilt. Hvor vil Moderaterne være uden Lars Løkke Rasmussen eller Danmarksdemokraterne uden Inger Støjberg? Nej, vel? Men hvis jeg skulle få en tagsten i hovedet, kan Kristendemokraterne arbejde ufortrødent videre.

Det er i år 20 år siden, at vi ændrede navn fra Kristeligt Folkeparti til Kristendemokraterne. Men navn skal også være gavn, og øvelsen i denne weekend bliver, at få lagt vores fundament på linje med det gode navneskifte og få afsluttet en lang moderniseringsproces. Snart bliver vi igen tydelige i det politiske billede, når vi har samlet vores vælgererklæringer, når vores nye værdiprogram er vedtaget og når vi får tiltrukket de gode kommunal, regions- og folketingskandidater.

Jeg vil med glæde afslutningsvis nævne nogle af de gode kræfter, som har bidraget ekstraordinært i vores seneste måneders bestræbelser: Vores to næstformænd, Jesper Housgaard og Henrik Hjortshøj (som nu træder fra), landskontoret med Tage og Laila, Niclas Aarestrup på teknik, Storkredsformændene og Bæredygtighedsudvalget.

Derudover vil jeg bare sige, at jeg glæder mig til de diskussioner, vi nu skal have. Jeg ønsker jer alle sammen et rigtig godt landsmøde. 🍷

ÅNDSFRIHED

I KD's nyligt vedtagne værdigrundlag findes korte afsnit om henholdsvis frihedsrettigheder og åndsfrihed. Der er tydeligvis en vis overlapning mellem de to overskrifter, men der er også tale om forskellige synsvinkler.

Frihedsrettighederne handler især om borgerlig frihed i tanke, tro, tale samt i forhold til privatlivet. Disse rettigheder er uhyre vigtige for borgere og familier – først og fremmest set i forhold til statsmagten.

I forbindelse med åndsfrihed er fokus især på samfundets mindretal. Hvilke rettigheder skal flertallet give samfundets mindretal, og hvilke vilkår skal de have? De mindretal, som det her drejer sig om, er defineret med henvisning til ånd, ideer og værdier – dvs. det, der angår tilværelsens helt store spørgsmål.

Det moralske synspunkt, som for mange ses som indeholdt i åndsfriheden, er den opfattelse, at samfundets mindretal skal kunne trives, når blot de agerer inden for nogle ret vide grænser, som naturligvis skal defineres nærmere. Medlemmerne af disse mindretal skal have ret til at indrette deres liv efter egne værdier og på det grundlag have gode muligheder for at opbygge og drive institutioner mv.. Samfundets mindretal skal ikke bare tåles af flertallet, men derimod direkte understøttes, så de trives. Det

er klart, at noget sådant forudsætter et betragteligt storsind fra flertallets side. På den måde er åndsfrihed en vigtig berigelse af demokratiforståelsen. Således opfattet må demokratiet hele tiden måles på i hvilken grad, flertallet lader samfundets mindretal trives og udvikle sig. Ud fra den betragtning fortjener en statsmagt, der i virkeligheden er et flertalstyranni, der lader hånt om samfundets mindretal og forhindrer dem i at virke, slet ikke at blive godtaget som et demokratisk styre.

Åndsfrihed som værdi indebærer ikke, at alle værdier er lige gode. KD mener, at Danmark skal bygge på den kristne kulturarv og hente samfundets grundlæggende værdier derfra, og at der dermed ikke skal være religionslighed i Danmark. Det forhindrer dog ikke, at der skal være fuld religionsfrihed, og at religiøse mindretal skal beskyttes og gives gode vilkår.

Historisk set har spørgsmålene om åndsfrihed ofte været bragt i spil i forbindelse med religiøse mindretal. Det gælder fx frikirkers vilkår.

På dansk grund og i traditionen efter Grundtvig og Kold har åndsfrihed i høj grad drejet sig om synet på friskoler og andre institutioner drevet af samfundets mindretal. Helt aktuelt handler det om de vilkår, som staten giver kristne og andre religiøse mindretals skoler mv.. Hvis der er åndsfrihed i samfundet, vil de kunne trives og udvikle sig. [X](#)

CHATGPT | AF HENRIK HJORTSHØJ

HAR KRISTENDEMOKRATI I DANMARK EN FREMTID?

Henrik:

Skriv en artikel hvor spørgsmålet "Har kristendemokrati i Danmark en fremtid?" besvares.

ChatGPT:

HAR KRISTENDEMOKRATI I DANMARK EN FREMTID?

I den politiske arena i Danmark har kristendemokratiet traditionelt haft en beskedent tilstedeværelse. Med kun ét kristendemokratisk parti, Kristendemokraterne (KD), er spørgsmålet om kristendemokratiets fremtid en relevant og vigtig diskussion. I denne artikel vil vi udforske den nuværende tilstand af kristendemokrati i Danmark og undersøge mulighederne for dets fremtidige udvikling.

HISTORISK PERSPEKTIV

Kristendemokratiet opstod som en politisk bevægelse i det 19. århundrede med rødder i det konservative og religiøse. I Danmark har det aldrig haft samme indflydelse som i visse andre europæiske lande, som Tyskland og Italien. De kristendemokratiske værdier om menneskerettigheder, social retfærdighed og vægt på kristne principper har dog altid haft en vis tiltrækning.

NUVÆRENDE SITUATION

Som nævnt er Kristendemokraterne det eneste kristendemokratiske parti i Danmark. Partiet blev grundlagt i 1970'erne og har kæmpet for at vinde indflydelse i det danske

politiske landskab. Selvom det har haft perioder med repræsentation i Folketinget, har det ikke formået at etablere sig som et betydeligt politisk kraftcenter.

UDFORDRINGER FOR KRISTENDEMOKRATIET I DANMARK

Der er flere udfordringer, som kristendemokratiet står over for i Danmark:

1. **Konkurrence fra andre partier:** Kristendemokraterne konkurrerer med etablerede partier som Venstre, Socialdemokratiet, og Radikale Venstre. Dette gør det svært for dem at tiltrække vælgere og opnå indflydelse.
2. **Sekularisering:** Danmark er et af de mest sekulariserede samfund i verden. Religion spiller en mindre rolle i politik og samfundsforhold, hvilket gør det svært for et kristendemokratisk parti at mobilisere støtte.
3. **Manglende enighed:** Inden for kristendemokratiet er der ofte uenighed om politiske spørgsmål. Dette kan svække partiets sammenhængskraft og evne til at formulere en klar politisk dagsorden.

FREMTIDIGE MULIGHEDER

Selvom udfordringerne er betydelige, er det ikke umuligt for kristendemokratiet at finde en vej frem i Danmark. Her er nogle muligheder:

1. **Samarbejde med andre partier:** Kristendemokraterne kan søge samarbejde med større partier for at opnå indflydelse og fremme deres politiske dagsorden.
2. **Fokus på specifikke emner:** Partiet kan vælge at fokusere på bestemte politiske emner, hvor kristendemokratiske værdier kan træde i forgrunden, som f.eks. social retfærdighed eller etik i samfundet.
3. **Mobilisering af religiøse vælgere:** Selvom Danmark er sekulariseret, er der stadig en betydelig religiøs befolkning. Kristendemokraterne kan arbejde på at mobilisere denne vælgergruppe.

KONKLUSION

Kristendemokrati i Danmark står over for betydelige udfordringer, men det er ikke nødvendigvis dømt til at forsvinde. Dets fremtid vil afhænge af partiets evne til at tilpasse sig det skiftende politiske landskab og finde en unik niche, hvor kristendemokratiske værdier kan bidrage til samfundsudviklingen. Med vedholdenhed og strategisk tænkning kan kristendemokratiet i Danmark måske finde en plads i fremtidens politik. 📌